

Beslut om nytt syfte, nya föreskrifter och utökad geografisk utbredning av naturreservatet Malmhöjden i Karlskoga kommun

Länsstyrelsen i Örebro län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) om nytt syfte, nya föreskrifter och geografisk utvidgning för naturreservatet Malmhöjden. Reservatet ska ha den utökade geografiska utbredning som avgränsats på beslutskartan på sidan 12, och de gränser som slutligen märks ut i fält.

När detta beslut blir gällande upphäver Länsstyrelsen de syfte och föreskrifter som meddelats i samband med beslut om bildandet av naturreservatet Malmhöjden den 28 oktober 2014 med diarienummer 511-6191-2012. Naturreservatets geografiska utbredning kommer att utökas och dess namn ska även fortsättningsvis vara Malmhöjden.

Beslutet riktar sig till fastighetsägaren och andra som har rättigheter inom reservatet och vars rättigheter att använda mark- och vatten inskränks.

Beslutet påverkar också allmänhetens rätt att färdas och vistas i området och riktar sig därför även till besökare.

Dessutom vänder sig beslutet till den myndighet som sköter och förvaltar reservatsområdet.

Nytt Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer och skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Reservatets naturskogar, våtmarker, vattendrag och andra ingående naturtyper, liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Samtidigt ska de skyddsvärda arter som förekommer naturligt i reservatet ges förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Syftet ska uppnås genom förbud mot all form av exploatering, jord-, skogs- och vattenbruk samt med en förvaltningsinriktning där reservatet huvudsakligen lämnas åt fri utveckling utan någon löpande skötsel. Samtidigt behövs åtgärder för att bevara, återskapa och nyskapa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Åtgärderna handlar om att gynna löv och naturvärdesträd på bekostnad av barr samt att bevara halvöppna våtmarker men också att ge förutsättningar för

föryngring av löv genom markstörning och betesskydd. Även biologisk och hydrologisk återställning av bäckmiljöer och våtmarker behöver genomföras.

Inom ramen för bevarandet av områdets naturmiljöer och biologiska mångfald kan åtgärder vidtas för att göra området mer attraktivt för friluftslivet. Det kan till exempel handla om att lyfta fram reservatets kulturhistoriska värden.

Nya föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken

Inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområden som behövs för att tillgodose syftet med reservatet:

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd, fälla träd eller buskar samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd och buskar eller delar av träd och buskar,
2. så eller plantera träd, buskar eller andra växter,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda, utföra annan mekanisk markbearbetning eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa eller anordna upplag,
4. dika, dikesrensa, kulvertera dike, dämma, avleda vatten eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led, uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. uppföra eller upplåta plats för byggnad eller annan anläggning,
7. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
8. uppföra mast eller vindkraftverk,
9. dra fram ny mark- eller luftledning eller gräva ner befintlig luftledning,
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, gödselmedel eller andra preparat,
11. framföra motordrivet fordon,
12. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
13. uppföra jakttorn, röja siktgator för jakt eller stödutfodra vilt,
14. utan Länsstyrelsens tillstånd tillföra kalk.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas tåla följande intrång i området för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av två skyltställ med informationstavlor enligt beslutskarta.
3. Fällning eller beskärning av enstaka träd längs stigar och reservatsgränser, för att undvika skador på människor eller byggnader.
4. Utmärkning och underhåll av befintlig gångstig samt underhåll och nyanläggning av tillhörande gångbroar enligt beslutskartan.
5. Eliminering av främmande arter som till exempel bergtall och blomsterlupin med insamling, avverkning, röjning, manuell uppgrävning av rotsystem eller liknande.
6. Röjning eller fällning av yngre barrträd för att gynna lövträd i reservatets hyggen och ungskogar.
7. Naturvårdsbränning med påföljande stängsling för att gynna fröföryngring av asp i de områden vilka är markerade som "utvecklingsmarker" i beslutskartan.
8. Fläckvis framgrävning av mineraljord med påföljande stängsling för att gynna fröföryngring av asp i de områden vilka är markerade som "utvecklingsmarker" i beslutskartan.
9. Skydd av föryngrad asp genom stängsling av till exempel rotvältor eller andra mindre områden med blottad mineraljord.
10. Ringbarkning, röjning eller fällning av enstaka träd och buskar för att gynna skyddsvärda arter, naturvärdesträd och triviallöv.
11. Röjning av enstaka träd och buskar för att bevara halvöppna våtmarker.
12. Biologisk återställning av bäckmiljöer genom borttagning av vägtrumma med användning av de maskiner som åtgärderna kräver.
13. Borttagning av vandringshinder och biologisk återställning av vattendrag genom manuell flytt av stenar och manuell framgrävning av grus för att främja skyddsvärd limnisk fauna, åtgärderna får inte skada områdets orörda karaktär eller påverka andra skyddsvärda arter negativt.
14. Synliggörande av värdefulla kulturlämningar, genom försiktig röjning, åtgärderna får inte missgynna skyddsvärda arter eller påverka reservatets orörda karaktär.
15. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar invid värdefulla kulturlämningar.

16. Utsättning av skyddsvärd limnisk fauna som till exempel öring i reservatets vattenmiljöer från närliggande populationer eller av liknande genotyper.
17. Utsättning och spridning av den skyddsvärda kryptogamflora som förekommer naturligt i reservatsområdet. Plantmaterialet ska komma från närliggande populationer eller vara av liknande genotyp.
18. Restaurering av områdets hydrologi genom igenläggning av diken.
19. Undersökningar och dokumentation av mark- och vattenförhållanden genom flödesmätningar, vatten- och markprovtagningar eller liknande.
20. Inventering och övervakning genom uppförande av tillfälliga anläggningar, elfiske, insamling och märkning av växter, svampar och djur eller liknande.

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas, och om ordningen i övrigt inom området:

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller att flytta eller bortföra sten,
2. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
3. skada vegetation till exempel genom att gräva upp ris, gräs, örter, mossor eller lavar, förbudet gäller inte bär-, matsvamp- och blomplockning,
4. framföra motordrivet fordon,
5. elda,
6. cykla,
7. medvetet störa djurlivet annat än vad som normalt förekommer vid bedrivande av jakt och fiske,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch eller att snitsla spår,
9. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserad tävling eller övning, lägerverksamhet eller liknande,
10. utan Länsstyrelsens tillstånd utföra inventeringar eller andra vetenskapliga undersökningar som innebär insamling eller märkning av växter och djur, framförande av motordrivet fordon i terräng, uppförande av tillfälliga anläggningar eller liknande.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft 2023-12-06.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 30 §§ miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose och följa upp syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna under B enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,
- b) förvaltaren av naturreservatet, eller den förvaltaren utser, att framföra motorfordon i terräng om det krävs för att genomföra de åtgärder som framgår ovan av föreskrifterna under B enligt 7 kap. 6 § miljöbalken,
- c) personal inom den statliga rovdjursförvaltningen att efter den 15 november framföra motordrivet fordon på snöbeklädd mark i samband med rovdjursinventeringar,
- d) personal inom i sjukvård-, polis- eller räddningstjänst att framföra motordrivet fordon i terräng i samband med insatser, anmälan om sådana åtgärder ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet,
- e) Polismyndigheten och Länsstyrelsen att uppföra och underhålla stängsel kring gruvhål till skydd för människor och djur,
- f) rättighetshavare att underhålla kraftledningsgata i enlighet med ledningsrätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande under förutsättning att
 - 1) inga gamla träd som slutat växa på höjden avverkas i förebyggande syfte,
 - 2) fällda granar barkas för att undvika utbrott av granbarkborre,
- g) uttransport av fälld älg, hjort, björn eller vildsvin med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation eller orsakar skador som riskerar att förorena vattenmiljön,
- h) underhåll av det jakttorn som är utmärkt på beslutskartan,
- i) underhåll av de siktgator för jakt som är utmärkta på beslutskartan, genom försiktig röjning,
- j) underhåll av stig samt nyanläggning och underhåll av tillhörande gångbroar enligt den sträckning som är markerad på beslutskartan,
- k) uppförande av tillfälliga jakttorn längst den stig som är markerad på beslutskartan,
- l) rättighetshavare att efter tillstånd från Länsstyrelsen anlägga nya jakttorn, röja fram nya siktgator eller uppföra tillfälliga åtelplatser som underlättar jakt.

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Länsstyrelsen att fastställa den skötselplan för naturreservatet som framgår av bilaga 1.

Skälen för beslutet

Skälet till att Länsstyrelsen fattar beslut om nytt syfte, nya föreskrifter och utökad geografisk utbredning för naturreservatet Malmhöjden är främst att reservatet behöver utvidgas så att all naturskog på fastigheten får ett varaktigt skydd.

I samband med utredningen om en eventuell utvidgning av det ursprungliga reservatet framkom att syftet i det ursprungliga reservatet behövde preciseras och utvidgas. Utvidgningen av huvudsyftet innebär att även miljöbalkens skrivningar om att skydda återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter och värdefulla naturmiljöer, läggs till.

Utvecklingen av syftet innebär att hoten mot naturvärdena preciseras och de åtgärder som kan behövas för att nyskapa eller återställa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter, anges. Utvecklingen av syftet utvidgats till att även omfatta reservatets limniska miljöer. Därigenom stärks och tydliggörs det syfte som fanns i det ursprungliga reservatet.

Genom utvidgningen av syftet så har Länsstyrelsen stöd för att fatta beslut om B-föreskrifter som ger förvaltaren rätt att bland annat stärka de skyddsvärda arter som i det ursprungliga beslutet pekades ut som prioriterade för området. De nya B-föreskrifterna möjliggör även återställning av de rensade vattendrag som finns i reservatet. Förvaltningsinriktningen som är fri utveckling ändras däremot inte i och med att det nya syftet och de nya B-föreskrifterna börjar gälla. Inga A eller C-föreskrifter ändras och reservatet kommer fortsättningsvis att omfattas av strikt skydd.

Eftersom reservatets gräns utvidgas finns inget behov för markägaren att restaurera den gamla körväg som går genom reservatet. Därför upphör detta undantag att gälla. Ett annat undantag som fanns i det ursprungliga reservatet har förtydligats. Det handlar om jakträttsinnehavares möjlighet att röja befintliga siktgator för vilt. Det befintliga siktgatorna är nu markerade på beslutskartan. Det finns heller inget behov av något generellt undantag för att plantera ut fisk i reservatet i enlighet med gällande tillstånd, varpå även detta undantag tas bort.

Det ursprungliga reservatets prioriterade bevarandevärden

Malmhöjdens naturreservat är en väl avgränsad kvarvarande rest av naturskogsartad skog. Större delen av området utgörs av olikåldrig, grandominerad barrskog med skoglig kontinuitet och ett mikroklimat med stabil och hög luftfuktighet. Senvuxen gran av hög ålder är vanligt förekommande. Sammantaget ger detta förutsättningar för en artrik flora av kryptogamer varav flera arter är rödlistade. I höjdlägena och på andra torra ståndorter finns ett inslag av tallar i mycket hög ålder. Terrängen är blockrik och växlar mellan höjdryggar

och mellanliggande fukthållande sänkor vilket skapar en variation av småbiotoper. Malmsjöbäcken som rinner tvärs igenom reservatet omges delvis av sumpskog och svämpåverkad mark.

Exempel på signalarter och rödlistade arter som karaktäriserar naturreservatet är norsk näverlav, aspgelélav, brokig tagellav, skuggblåslav, korallav, kattfotslav, gammelgranlav, garnlav, bårdlav, stuplav, grynig blåslav, västlig hakmossa, ullticka, granticka, vedticka, bronsbjon, spillkråka och tretåig hackspett.

Det tillkommande områdets prioriterade bevarandevärden

Den geografiska utvidgningens prioriterade bevarandevärden utgörs av äldre grandominerad skog med dess tillhörande livsmiljöer för skyddsvärd kryptogamflora. Skogen har samma karaktär och skyddsvärde som skogen i det ursprungliga reservatet. De skogliga värdekärnorna i det tillkommande området är flerskiktade och senvuxna granar dominerar. Här och var finns också äldre naturvärdesaspar med skrovlig bark. Skogen genomkorsas av surdråg och det finns gott om mindre våtmarker vilket ger en miljö med stabil och hög luftfuktighet.

Flera rödlistade (2020 års rödlista) lavar, mossor och svampar som är knutna till ovan nämnda naturtyp finns kända från området. Det är broktagel (EN), västlig njurlav (VU), norsk näverlav (VU), brunpudrad nållav (NT), vedtrappmossa (NT), kandelabersvamp (NT), veckticka (NT) och gränsticka (NT).

Södra delen av Bollåsmossen ingår även i reservatet. Det är en koncentrisk högmossa av ristyp, bevuxen med martall, en del silvertall finns också. Mossen är opåverkad av torvbrytning och uppvisar följaktligen en hög grad av naturlighet. Även Bollåsmossen utgör en del av områdets prioriterade bevarandevärden.

I östra delen av utvidgningsdelen rinner Örvartjärnsbäcken som i hög grad är opåverkad av rätning och rensning vilket är ovanligt i Örebro län. Bäckmiljön är följaktligen också en viktig del av utvidgningens prioriterade bevarandevärden. Örvartjärnsbäcken är öringförande och har förbindelse med Trösälven. Trösälven har Örebro läns största population av flodpärlmussla och älven är därför klassad som nationellt särskilt värdefullt vattendrag. Örvartjärnsbäcken har därför en viktigt ekologisk funktion för att upprätthålla naturvärdena i Trösälven eftersom flodpärlmusslan är beroende av öring för sin spridning.

Det tillkommande områdets utvecklingsmarker

I utvidgningsdelen ingår också flera bestånd med yngre skog och lägre naturvärden. Ett av områdena är beläget mellan det befintliga reservatet och den skogliga värdekärnan i den tillkommande delen. Detta område avverkades på 1980-talet och består idag av ogallrad och tätvuxen 30-årig björkskog, enstaka yngre tallar samt planterad gran och kvarlämnade frötallar. De betyder att beståndet kommer att utvecklas till en björkskog med höga naturvärden inom en trettio-års-period och området klassas därför som en stark utvecklingsmark. Öster om Örvartjärnsbäcken finns ett hygge från 2010 med 13-årig björkskog. Eftersom

denna triviallövskog kommer att utvecklas till värdekärna inom 50 år bedöms detta hygge som utvecklingsmark klass två.

Hoten mot områdets prioriterade bevarandevärden

Ovan nämnda naturvärden hotas främst av skogsbruk och den fragmentering av värdefulla livsmiljöer för skyddsvärda arter som skogsbruk medför. Det är skälet till att den skyddade ytan behöver fördubblas och flera viktiga värdekärnor för hotade och skyddsvärda arter behöver knytas ihop. Den ökade arealen livsmiljö innebär minskad risk för att de skyddsvärda arterna dör ut från området.

Däriigenom innebär den geografiska utökningen av Malmhöjdens naturreservat att syftet stärks.

Även om arealen skyddad natur fördubblas så finns ändå risk för slumpvis utdöende av skyddsvärda arter eftersom ytan är begränsad och arterna även påverkas av det omgivande landskapet. Därför är det angeläget att det finns möjlighet till populationsförstärkning och förbättring av de livsmiljöer för skyddsvärda arter som utgör områdets prioriterade bevarandevärden. Ett hot mot områdets skyddsvärda lavflora är också att det inte verkar förekomma någon föryngring av asp i huvuddelen av reservatet. Det är troligen en följd av utebliven branddynamik eftersom aspen behöver blottad mineraljord för att föröka sig med frö. Yngre asp är också ett av de triviallöv som betas hårdast av klövviltet.

Länsstyrelsens bedömning

De särskilda naturvärden som framkommit om naturområdet kräver ett ändamålsenligt och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Det långsiktiga skydd som Malmhöjdens naturreservat åstadkommer för dess vattenmiljöer, våtmarker och naturskogar ger viktiga bidrag till miljö kvalitetsmålen *levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker, levande skogar och ett rikt växt och djurliv*.

Beslutet följer Naturvårdsverkets riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt Sveriges miljö kvalitetsmål och FN:s globala mål för en hållbar utveckling (Agenda 2030).

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i det 3 och 4 kap. miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Bergsstaten.

Vid en avvägning, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer Länsstyrelsen att den inskränkning i enskild rätt att använda

mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Redogörelse för ärendet

Under 2019 lämnade markägaren till Malmhöjden 1:3 in en avverkningsanmälan. Länsstyrelsen hade då fått kännedom om att det även finns höga naturvärden i oskyddade delar av fastigheten. Länsstyrelsen kom därför överens med markägaren om att större delen av fastigheten på Malmhöjden 1:3 ska omfattas av naturreservat.

Avtal om intrångsersättning har nu ingåtts med den berörda markägaren och delägarna till en skogbevuxen vägsamfällighet som går igenom reservatsområdet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Malmhöjden
Län:	Örebro län
Kommun:	Karlskoga kommun
Lägesbeskrivning:	Ca 15 km N om Karlskoga, fastighetskarta 65E9HS
Fastigheter:	Del av Malmhöjden 1:3, S:1, S:3 och FS:2
Markägare:	Enskild
Rättigheter:	Ledningsrätt, samfällt fiske, Malmtjärn och Malmtjärnsbäcken ingår i Trösas fiskevårdsområdesförening. Reservatet ingår i Silverhyttans älgskötselområde, Värmlands län
IUCN-kategori:	Strikt naturreservat
Areal	68 ha varav 60 ha produktiv skogsmark.
Naturtyper:	Grandominerad barrskog 64 ha, våtmark 3 ha, del av sjö samt mindre vattendrag 1 ha.
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Örebro län
NVR-id:	20 42 109

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

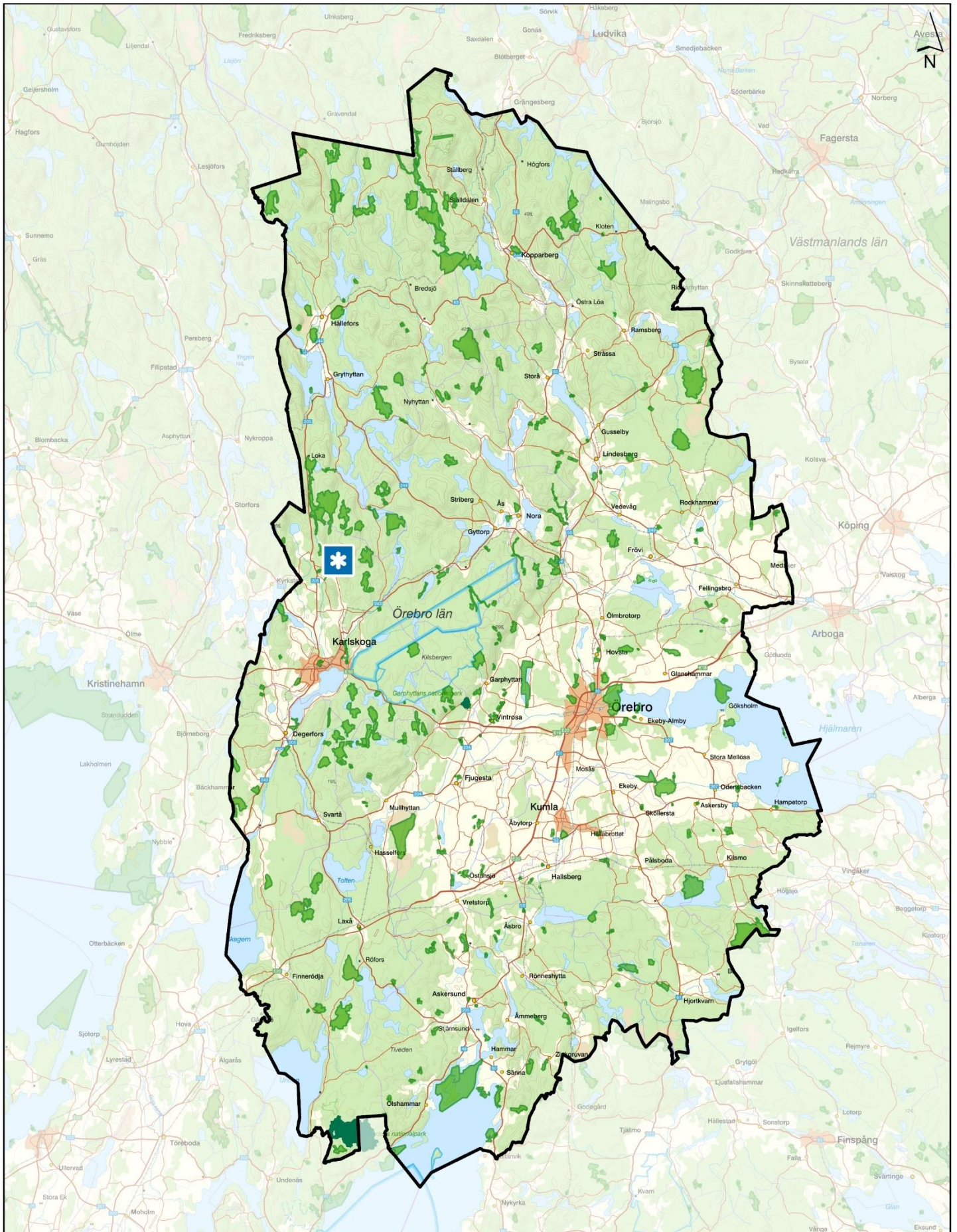
Beslutet har fattats av Landshövding Lena Rådström Baastad med naturvårdshandläggare Mattias Sterner som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Johan Karlhager och länsjurist Suri am Ende medverkat.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Skötselplan
2. Överklagandehänvisning

Översiktskarta för naturreservatet Malmhöjden

- Malmhöjden
- Naturreservat
- Nationalpark

0 10 20km

